

ANALISIS KAEDAH HAFAZAN AL-QURAN DENGAN MEMAHAMI MAKNA DALAM INSTITUSI PENGAJIAN TAHFIZ DI ALOR SETAR KEDAH^(*)

*(Analysis of Al-Quran Memorization Method by Understanding the
Meaning in Tahfiz Education Institutions in Alor Setar Kedah)*

Mohamad Shahrin Bin Baharudin¹, Mohd Nizam Sahad²

ABSTRACT

This research is an analysis of the method of al-Quran memorization by understanding the meaning, in tahfiz institutions in Alor Setar, Kedah. This study aims to identify the extent of memorization method by understanding the meaning of Quran is used in the tahfiz institutions in Alor Setar. To achieve this, researcher conducted the study using quantitative method where questionnaire survey was employed for data collection. Respondents were students at institutions Tahfiz Al-Qur'an in Alor Setar, consisting of 300 students. For data sampling, researcher used the Stratified Random Sampling technique to randomly choose students from 8 tahfiz institutions. Findings showed that, there are four Tahfiz al-Quran systems in Alor Setar, Indian and Pakistani tahfiz learning systems, al-Azhar tahfiz system, Science tahfiz system and Turkish tahfiz system. The results of the study also found that the four study systems showed moderate mean and low percentage of memorization method by understanding the meaning of al-Quran used in these institutions. The low mean values show that these Tahfiz students still have weaknesses in the understanding of al-Quran. Thus, the memorization method using the *Tafsir* curriculum shall be employed to achieve the objective of Quran study.

Keywords: *Method, Memorize, Tahfiz, System.*

---

^(*) This article was submitted on: 01/11/2019 and accepted for publication on: 15/06/2020.

¹Pensyarah di Kolej Islam Teknologi Anatarabangsa (KITAB), Pulau Pinang. Emel: Shahrin83@yahoo.com

²Pensyarah di Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang

ABSTRAK

Kajian ini menganalisis salah satu kaedah menghafaz Al-Quran dengan cara memahami makna dalam institusi pengajian Tahfiz di Alor Setar, Kedah. Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti sejauh mana kaedah hafazan dengan memahami makna digunakan dalam institusi pengajian tahfiz di Alor Setar. Metode kuantitatif digunakan dengan mengedarkan borang kajian soal selidik kepada 300 orang pelajar tahfiz. Pengkaji menggunakan Teknik Pensampelan Rawak Berstrata bagi memilih pelajar tahfiz secara rawak daripada 8 institusi pengajian tahfiz. Hasil kajian mendapati, terdapat 4 sistem pengajian Tahfiz al-Quran di Alor Setar iaitu sistem tahfiz ala India dan Pakistan, sistem tahfiz ala Al-Azhar, sistem tahfiz Integrasi Sains dan sistem tahfiz Turki. Hasil kajian juga mendapati keempat-empat sistem daripada institusi pengajian tersebut menunjukkan min sederhana dan peratus rendah bagi kaedah hafazan dengan memahami makna. Nilai min sederhana ini menunjukkan pelajar tahfiz masih mempunyai kelemahan untuk memahami al-Quran. Oleh itu, pelajar tahfiz perlu menggunakan kaedah hafazan dengan menggunakan kurikulum tafsir untuk mencapai objektif pengajian Al-Quran.

Kata Kunci : *Kaedah, Hafazan, Tahfiz, , Sistem.*

1. PENDAHULUAN

Pengajian Tahfiz semakin berkembang dengan bertambahnya institusi-institusi tahfiz.³ Institusi tahfiz yang terdapat di Alor Setar, Kedah mempunyai sistem kurikulum pengajian yang tersendiri dengan hala tuju yang pelbagai. Dalam institusi pengajian tahfiz tersebut, terdapat 4 sistem tahfiz iaitu sisitem ala India dan Pakistan, sistem tahfiz ala Al-Azhar, sistem tahfiz Integrasi Sains dan sistem tahfiz Turki.⁴ Para pelajar yang mengikuti pengajian tahfiz di institusi tersebut menghafaz Al-Quran dengan pelbagai kaedah bagi memastikan mereka dapat mengingati ayat-ayat hafazan yang dihafaz.

Kajian ini memberikan tumpuan kepada salah satu kaedah hafazan al-Quran yang digunakan oleh pelajar tahfiz iaitu menghafaz Al-Quran dengan cara mencari makna dan maksud ayat. Tujuan kajian ini dilakukan ialah untuk

---

³ Harian Metro, *Mahad Tahfiz Bukan Taska*, Khamis, 23 Oktober 2019

⁴ Mohamad Shahrin Baharudin, Nizam Sahad (2015), *Pelaksanaan Sistem Pengajian Tahfiz di Alor Setar, Kedah : Kajian Perbandingan Daripada Aspek Kemahiran Hafazan Al-Quran*. Jurnal Quranica, vol (7) Isu 2 , Disember 2015, hlm 25-46.

mengetahui sejauh mana kaedah ini diadaptasi dalam keempat-empat sistem tersebut. Selain itu, kajian ini ingin membantu para pelajar tahfiz untuk mengingat ayat-ayat hafazan mereka dengan menggunakan kaedah yang betul. Kaedah menghafaz dengan memahami makna ayat dan menghayati maksud al-Quran adalah amat penting kerana ia akan membantu pelajar tahfiz dalam mengingat dan mengukuhkan hafazan.⁵

Berdasarkan kajian Sedek Arifin, kaedah yang diguna pakai oleh penghafaz al-Quran di institusi tahfiz di Terengganu ialah kaedah pengulangan al-Quran yang dinamakan *sabak* (hafazan baru), *para sabak* (ulang satu juz hafazan), *Ammaohktar* (ulang semua juz yang sudah dihafaz) dan *Halaaqoh Dauri* (mengulang 30 juz).⁶ Kaedah ini juga merupakan kaedah yang sama yang diguna pakai di institusi tahfiz sistem ala India dan Pakistan di Alor Setar. Selain itu, menurut Azmil Hashim, kaedah *tasmi'* (menghafaz depan guru) menunjukkan interpretasi tinggi manakala kaedah menerangkan makna ayat dan menghuraikan kefahaman ayat menunjukkan interpretasi sederhana rendah.⁷ Kajian tersebut menunjukkan para pelajar tahfiz memberi tumpuan kepada kaedah ulangan hafazan al-Quran dan *tasmi'* (menghafaz depan guru) untuk mengingat ayat hafazan.

Di samping itu, terdapat satu kajian penyelidikan yang dilakukan oleh Abdul Hafiz Bin Abdullah dan rakan-rakan penyelidik daripada Universiti Teknologi Malaysia berkenaan Sistem Pembelajaran dan Kaedah al-Quran yang efektif. Berdasarkan taburan kekerapan dan peratus responden yang memerhatikan terjemahan untuk mengetahui jalan cerita ayat *mutasyabihat*, sebanyak 7.1 peratus tidak bersetuju dan 10.6 peratus adalah sangat tidak bersetuju untuk memerhatikan terlebih dahulu terjemahan ayat. Manakala 19.6 peratus adalah sangat bersetuju untuk memerhatikan terlebih dahulu terjemahan ayat.⁸ Walau bagaimanapun, kajian ini hanya mengumpul maklum balas daripada responden melibatkan dua buah institusi iaitu Institut al-Quran Kuala Lumpur dan Institusi Kubang Bujuk di Terengganu pada tahun 2005.

---

⁵ Muhammad Toriq bin Yaacob, *et.al* (2019), Kaedah Hafazan Al-Quran Model Malaysia Teras Panduan Penghafaz Al-Quran, Darul Quran Jakim: Selangor. Hlm 43

⁶ Sedek Bin Ariffin (2013), *Efectics Techniques Of Memorizing The Quran : A Study Of Institusi Of Tahfiz Al-Quran, Terengganu Malaysia*, Middle-East Journal of Scientific Research 13 (1): 45-48

⁷ Azmil Hashim, Ab.Halim Tamuri, Misnan Jemali (2013). *Latar Belakang Guru Tahfiz Dan Amalan Kaedah Pengajaran Tahfiz Al-Qur'an Di Malaysia*. The Online Journal Of Islamic Education, 1(1).

⁸ Abdul Hafiz Bin Abdullah *et al*, (2005), Sistem Pembelajaran dan Kaedah al-Quran yang efektif: Satu Kajian di Kuala Lumpur dan Terengganu, Kertas Kerja Penyelidikan Universiti Teknologi Malaysia. Hlm 214

Oleh yang demikian, meskipun terdapat kajian berkenaan kaedah hafazan Al-Quran, namun masih belum ada satu solusi untuk memastikan pelajar tahfiz menghafaz al-Quran dengan memahami makna ayat, khususnya institusi tahfiz swasta yang bertambah bilangannya pada setiap tahun. Justeru, tujuan kajian ini dilakukan ialah untuk mengetahui sejauh mana pelajar institusi tahfiz di Alor Setar menggunakan kaedah hafazan dengan memahami makna. Kajian seterusnya mencadangkan satu kaedah efektif menghafaz al-Quran dengan kaedah memahami makna ayat.

2. METODOLOGI

Kajian ini merupakan kajian yang menggunakan kaedah kuantitatif. Kaedah pensampelan yang digunakan dalam kajian ini ialah Teknik Pensampelan Rawak Berstrata mengikut Kadar. Pensampelan jenis ini dilaksanakan dengan cara memilih ahli secara rawak daripada setiap sistem berdasarkan peratus yang berbeza lantaran bilangan pelajar bagi setiap sistem adalah tidak sama.⁹ Peringkat pertama melibatkan semua institusi Tahfiz di Negeri Kedah yang berdaftar dengan Jabatan Agama Islam Kedah iaitu sebanyak 86 buah institusi di 11 daerah.¹⁰ Peringkat kedua, pengkaji menjalankan kajian di daerah Alor Setar dan memilih sebanyak 8 institusi Tahfiz di daerah ini.

Kelapan-lapan institusi tahfiz tersebut terbahagi kepada 4 sistem pengajian yang berlainan. Borang soal selidik diedarkan kepada 300 orang pelajar yang sedang menuntut di institusi - institusi tersebut. Lokasi Alor Setar dipilih dalam kajian ini kerana ia merupakan ibu negeri Kedah. Selain itu, pengajian di institusi tahfiz di daerah Alor Setar mengguna pakai sistem pengajian tahfiz yang ingin dikaji.

Kesahan soalan ini telah diakui oleh 3 orang pakar dalam bidang ini. Pengkaji telah melakukan kajian rintis di sebuah institusi tahfiz swasta yang mengamalkan sistem pengajian integrasi tahfiz dan sains. Seramai 30 orang pelajar telah diberikan borang soal selidik sebelum melakukan kajian di lokasi yang sebenar. Program Alpha Cronbach digunakan untuk mengukur soalan tersebut.

Menurut David De Vaus program Alpha Cronbach adalah yang paling banyak digunakan dan paling sesuai untuk mengukur soalan-soalan tersebut. Program ini juga menyediakan corak analisis yang paling tepat, teliti dan konsisten¹¹. Nilai kesahan bagi keseluruhan soalan ialah 0.915 iaitu melebihi 0.7.

---

⁹ Noraini Idris, (2010), *Penyelidikan dalam Pendidikan*, Mc Graw Hill. Kuala Lumpur. Hlm 117

¹⁰ Bahagian Pendidikan, Jabatan Agama Islam Negeri Kedah, (2020)

¹¹ David De Vaus (2002), *Analyzing Social Data*, london: Sage Publication. hlm 21

Dalam kajian ini, pengkaji menggunakan pungutan data secara skala jawapan jenis Likert. Responden diminta untuk memilih jawapan mereka dengan menandakan salah satu jawapan dari nombor 1 hingga 5 dengan interpretasi sangat tidak setuju hingga kepada sangat setuju.

Proses analisa data - data borang soal selidik dalam kajian ini dilakukan secara deskriptif melalui analisis berkomputer menggunakan perisian *Statistical For Social Sciences*(SPSS) Version 20. Statistik deskriptif yang dianalisis dalam kajian ini ialah min bagi soalan kaedah hafazan Al-Quran. Pengkaji menghuraikan analisis deskriptif menggunakan jadual interpretasi min tingkah laku afektif yang telah dirumuskan oleh Nunnally iaitu 1.01 hingga 2.00 rendah, 2.01 hingga 3.00 sederhana, 3.01 hingga 4.00 sederhana tinggi dan 4.01 hingga 5.00 tinggi.

3. HASIL KAJIAN

Pengkaji menghuraikan analisis deskriptif menggunakan jadual interpretasi min tingkah laku afektif yang telah dirumuskan oleh Nunnally seperti dalam jadual di bawah. Jadual ini juga digunakan oleh Azmil Hashim (Azmil Hashim 2010) dalam kajiannya berkenaan dengan pengajian tahfiz.

Interpretasi	Skor Min
Tinggi	4.01 – 5.00
Sederhana Tinggi	3.01 – 4.00
Sederhana	2.01 - 3.00
Rendah	1.01 – 2.00

Sumber: Stufflebeam (1971)

Interpretasi Kaedah Hafazan Dengan Mencari Makna dan Maksud bagi Empat Sistem Pengajian Tahfiz

Jadual 1: Min dan Interpretasi Min Kaedah Hafazan Daripada Aspek Mencari Makna dan Maksud Ayat Dalam Sistem Pengajian Tahfiz ala India dan Pakistan.

Kaedah Hafazan	Min	Interpretasi	Peratus setuju	Peratus tidak setuju
Mencari makna kalimah.	2.8060	Sederhana	27	73
Mencari maksud keseluruhan ayat.	2.4444	Sederhana	17.9	82.1

Berdasarkan jadual 1, pelajar tahfiz yang menghafaz al-Quran mengikut sistem ala India dan Pakistan amat kurang menggunakan kaedah mencari makna dan maksud ayat. Peratus pelajar menghafaz al-Quran dengan kaedah mencari makna ialah 27 peratus manakala peratus pelajar menghafaz al-Quran dengan mencari maksud keseluruhan ayat ialah 17.9 peratus. Ini menunjukkan para pelajar sangat memberi fokus kepada ayat hafazan semata-mata tanpa melihat makna-makna ayat.

Jadual 2: Min dan Interpretasi Min Kaedah Hafazan daripada Aspek Mencari Makna dan Maksud Ayat Sistem Pengajian Tahfiz ala Azhar.

Kaedah Hafazan	Min	Interpretasi	Peratus Setuju	Peratus Tidak setuju
Mencari makna kalimah.	3.2381	Sederhana tinggi	41.9	58.1
Mencari maksud keseluruhan ayat.	2.9615	Sederhana	29.8	70.2

Jadual 2 menunjukkan pelajar tahfiz yang menghafaz al-Quran mengikut sistem tahfiz Al Azhar. Peratus pelajar menghafaz al-Quran dengan kaedah mencari makna ialah 41.9 peratus manakala peratus pelajar menghafaz al-Quran dengan mencari maksud keseluruhan ayat ialah 29.8 peratus. Jadual ini menunjukkan pelajar tahfiz yang mengikuti sistem ini juga hanya memberi tumpuan kepada kaedah hafazan tanpa melihat makna-makna ayat dan maksud keseluruhan ayat.

Jadual 3: Min dan Interpretasi Min Kaedah Hafazan daripada Aspek Mencari Makna dan Maksud Ayat Sistem Pengajian Tahfiz Integrasi Sains tahfiz

Kaedah Hafazan	Min	Interpretasi	Peratus Setuju	Peratus Tidak Setuju
Mencari makna kalimah.	3.3800	Sederhana tinggi	50.0	50.0

Mencari maksud keseluruhan ayat.	3.0800	Sederhana tinggi	32.0	68.0
----------------------------------	--------	------------------	------	------

Berdasarkan Jadual 3, sebanyak 50 peratus pelajar tahfiz yang menghafaz al-Quran mengikut sistem Integrasi sains tahfiz, menghafaz al-Quran dengan kaedah mencari makna manakala pelajar yang menghafaz al-Quran dengan mencari maksud keseluruhan ayat ialah 32 peratus. Jadual ini juga menunjukkan pelajar tahfiz yang mengikut sistem ini hanya memberi tumpuan kepada kaedah hafazan tanpa melihat makna-makna ayat dan maksud keseluruhan ayat.

Jadual 4: Min dan Interpretasi Min Kaedah Hafazan Daripada Aspek Mencari Makna dan Maksud Ayat Sistem Pengajian Tahfiz Turki

Kaedah Hafazan	Min	Interpretasi	Peratus Setuju	Peratus Tidak setuju
Mencari makna kalimah.	3.0000	Sederhana tinggi	33.4	66.6
Mencari maksud keseluruhan ayat.	2.8889	Sederhana	11.1	88.9

Berdasarkan Jadual 4, Pelajar tahfiz yang menghafaz al-Quran mengikut sistem Turki. Peratus pelajar menghafaz al-Quran dengan kaedah mencari makna ialah 33.4 peratus manakala peratus pelajar menghafaz al-Quran dengan mencari maksud keseluruhan ayat ialah 11.1 peratus. Jadual ini menunjukkan pelajar tahfiz yang mengikut sistem ini juga hanya memberi tumpuan kepada kaedah hafazan tanpa melihat makna-makna ayat dan maksud keseluruhan ayat.

4. PERBINCANGAN

Dapatan kajian menunjukkan kaedah hafazan sistem pengajian tahfiz ala India dan Pakistan daripada aspek mencari makna kalimah dan maksud keseluruhan ayat kurang diberi tumpuan. Pelajar yang mengikut sistem ini amat menitik berat soal kepentingan ingatan al-Quran, Justeru, berdasarkan Jadual 1, peratus pelajar yang bersetuju menghafaz al-Quran dengan kaedah mencari makna ialah 27 peratus manakala peratus pelajar yang tidak bersetuju menghafaz al-Quran dengan mencari makna ialah 73 peratus. Nilai peratus ini jelas menunjukkan bahawa para pelajar tahfiz yang menggunakan sistem ini kurang memberi fokus

kepada aspek mencari makna ayat. Dapatan kajian ini juga selari dengan dapatan kajian Azmil Hashim berkenaan kaedah pengajaran guru hafazan al-Quran. Guru dan pelajar kurang memberi tumpuan kepada maksud dan kefahaman ayat sedangkan hafazan al-Quran dengan memahami maksud ayat sebenarnya amat membantu pelajar untuk mengingati hafazan al-Quran.¹²

Antara faktor pelajar tahfiz yang mengikuti sistem ini tidak memberi fokus kepada kaedah hafazan mencari makna dan maksud ayat ialah kerana mereka memberi tumpuan kepada aspek ingatan ayat hafazan semata-mata untuk menghabiskan kadar hafazan harian yang ditentukan dengan sistem dan cara *murajaah* (mengulang) yang telah ditetapkan oleh pihak institusi. Menurut Sedek Ariffin, fokus kaedah hafazan yang diamalkan adalah kaedah *sabak* (hafazan baru), *sabki* (hafazan ulangan satu juzuk yang baru dihafal), *siparab* (hafazan ulangan juzuk yang tidak lancar), *manzil* (hafazan ulangan semua juzuk yang dihafaz dan *nazirah* (membetulkan bacaan supaya bacaan tepat.¹³

Manakala bagi pelajar tahfiz yang mengikuti sistem tahfiz Al-Azhar, peratus pelajar yang menghafaz al-Quran dengan makna dan maksud juga menunjukkan peratus yang rendah. Namun peratus tersebut lebih tinggi sedikit daripada sistem tahfiz ala India dan Pakistan. Hal ini berlaku kerana kurikulum sistem tahfiz Al-Azhar bukan sahaja memberi penekanan soal hafazan, akan tetapi ia juga memberi fokus kepada subjek-subjek yang berkaitan ilmu-ilmu al-Quran seperti ulum al-Quran, ilmu *qiraat* dan pengajian kitab-kitab turath.¹⁴ Namun demikian, kaedah menghafaz Al-Quran menggunakan makna dan maksud masih menunjukkan peratus yang rendah. Mereka lebih menggunakan kaedah hafazan *tasmi'* dan *talaqqi* kerana mereka perlu memberi tumpuan sepenuhnya kepada aspek ingatan hafazan bagi menghabiskan kadar hafazan yang telah ditentukan.¹⁵

Begitu juga bagi pelajar yang mengikuti sistem tahfiz integrasi sains, mereka juga kurang menggunakan kaedah menghafaz al-Quran dengan makna dan maksud ayat. Hal ini kerana, jadual harian pelajar tahfiz yang mengikuti

¹² Azmil Hashim, Ab.Halim Tamuri, Misnan Jemali (2013). *Latar Belakang Guru Tahfiz Dan Amalan Kaedah Pengajaran Tahfiz Al-Qur'an Di Malaysia*. The Online Journal Of Islamic Education, 1(1).

¹³ Sedek Bin Ariffin (2013). *Effective Techniques of Memorizing The Quran: A Study at Madrasah Tahfiz Al-Quran, Terengganu, Malaysia*. Middle-East journal Of Scientific Research 13(1). Hlm 46

¹⁴ Mohamad Shahrin Baharudin (2015), *Analisis Pengajian tahfiz Al-Quran Daripada Aspek Pengajaran Dan Pembelajaran : Kajian Di Mahad Tahfiz Di Kedah*. Tesis Doktor Falsafah, Universiti Sains Malaysia

¹⁵ Mohamad Shahrin Baharudin, Nizam Sahad (2015), *Pelaksanaan Sistem Pengajian Tahfiz di Alor Setar, Kedah : Kajian Perbandingan Daripada Aspek Kemahiran Hafazan Al-Quran*. Jurnal Quranica, vol (7) Isu 2 , Disember 2015, hlm 25-46.

sistem ini terlalu padat. Institusi tahfiz yang menggunakan sistem ini menggabungkan dua pengajian iaitu akademik dan tahfiz di mana para pelajar dikehendaki menghafaz hafazan baru setiap hari di samping mengikuti matapelajaran akademik secara serentak. Dalam masa yang sama mereka juga mempelajari matapelajaran agama seperti Tafsir, Hadits dan Fikah. Oleh itu, penumpuan pelajar terhadap pelajaran dan subjek-subjek adalah terlalu banyak menyebabkan mereka perlu menghabiskan kadar hafazan yang telah ditentukan mengikut silibus pengajian.¹⁶

Oleh itu, berdasarkan dapatan kajian ini, jelas menunjukkan pelajar tahfiz keempat-empat sistem pengajian tahfiz tersebut kurang memberi penekanan kepada kaedah menghafaz al-Quran menggunakan makna dan maksud ayat al-Quran, sedangkan kaedah ini amat penting bagi penghafaz Al-Quran untuk menguatkan ingatan hafazan jika mereka terlebih dahulu membaca tafsir ringkas ayat-ayat yang ingin dihafaz. Selain itu, pelajar tahfiz juga dicadangkan supaya mengkaji dan membaca tafsir makna-makna ayat yang sukar disebut (*mutasyabihat* dan sebab-sebab diturunkan ayat. Selain itu, mereka perlu membahagikan ayat-ayat yang ingin dihafaz mengikut tajuk-tajuk tertentu agar mudah difahami dan tidak mudah lupa hafazan tersebut.¹⁷

Memahami ayat yang telah dihafaz amat penting kepada para penghafaz al-Quran. Menurut Yusof al-Qardawi, beliau berpendapat ramai dalam kalangan pendidik Islam masa kini sangat mengambil berat terhadap hafazan al-Quran. Mereka mementingkan pendidikan hafazan al-Quran kepada anak-anak sejak usia kecil, akan tetapi tidak mengambil berat terhadap kefahaman al-Quran. Tujuan al-Quran ialah untuk difahami dan diamalkan.¹⁸ Selain itu, Muhammad al-Ghazali juga tidak bersetuju jika pendidikan hafazan al-Quran hanya mementingkan hafazan semata-mata tanpa mengambil kira kefahaman dan kandungan al-Quran. Beliau juga berpendapat pendidikan hafazan al-Quran perlu digabungkan dengan pemahaman makna dan penghayatan terhadap isi kandungannya.¹⁹

Salah satu kaedah efektif menghafaz al-Quran dengan kaedah memahami makna ayat ialah menghafaz mengikut tema-tema yang dibahagikan berdasarkan kitab-kitab tafsir. Contohnya, untuk menghafaz surah Al-Baqarah ayat 1 – 20, pelajar tahfiz perlu menghayati 3 tema penting dalam ayat tersebut. Pertama,

---

¹⁶ Ibid

¹⁷ 'Abd Al-Rahman b. 'Abd Khaliq (1994), *Qawaid al-Zahabiah Li l Hifzi al-Qur'an al-Karim*, Qaherah: Maktabah Turath Islamiy Hlm 24

¹⁸ Yusuf al-Qardawi (2006), *Kaifa Nataamul Ma'a al-Quran al-Azhim*, Dar al-Syuruq: al-Qaherah Mesir. Hlm 132

¹⁹ Al-Ghazali Muhammad(1996), *Bagaimana Berinteraksi dengan al-Quran*, Terj. Muhammad Rivai Batubara, Selangor: Budaya Ilmu. Hlm 14

ayat 1- 5, tema berkenaan 5 sifat orang bertaqwa. Kedua, ayat 6-7, tema berkenaan sifat orang-orang kafir. Ketiga, ayat 8-20, tema berkenaan sifat orang munafiq. Pelajar tahfiz perlu mengulang *Takrar* ayat 1- 20 tersebut di samping memahami ayat mengikut tema yang telah dibahagikan. Dengan kaedah ini, boleh membantu pelajar mengukuhkan hafazan mereka.

Oleh itu, daripada kajian ini, pengkaji mencadangkan pihak kerajaan yang akan melaksanakan Majlis Tahfiz Negara agar mewujudkan satu subjek tafsir khusus kepada Institusi Tahfiz dengan kurikulum yang bersesuaian disusun untuk setiap sekolah, institusi tahfiz dan Institusi Pengajian Tinggi Awam dan Swasta. Hal ini amat penting kerana di samping pelajar tahfiz tersebut menghafaz al-Quran, mereka juga perlu memahami isi dan maksud ayat-ayat al-Quran yang dihafaz. Kini, para graduan tahfiz merupakan penggerak kepada masyarakat dalam aspek pengajian al-Quran. Justeru, pelajar tahfiz ialah orang yang pertama dipelawa untuk menjadi imam, pendakwah bebas dan menjadi guru takmir di masjid-masjid. Oleh itu, mereka perlu didedahkan dengan asas-asas ilmu tafsir al-Quran di samping perlu berusaha untuk mengekalkan ayat-ayat hafazan yang telah dihafaz.

5. RUMUSAN

Berdasarkan kajian ini, data menunjukkan pelajar tahfiz yang mengikuti pengajian di institusi tahfiz swasta di Alor Setar, mengadaptasi empat sistem yang berlainan. Sistem pengajian tersebut ialah sistem tahfiz ala India dan Pakistan, tahfiz Al-Azhar, tahfiz Integrasi sains dan tahfiz Turki. Kesemua sistem tahfiz berdasarkan kajian ini kurang memberi penekanan kepada kaedah menghafaz al-Quran dengan memahami maksud dan makna. Justeru, di samping pelajar tahfiz dilatih untuk mengingat ayat-ayat hafazan, mereka perlu didedahkan dengan kaedah menghafaz al-Quran menggunakan kitab tafsir yang membahagikan ayat-ayat yang ingin dihafaz mengikut tajuk-tajuk tertentu (tafsir maudhui). Kurikulum ini perlu disusun oleh ahli akademik dalam bidang tafsir al-Quran supaya ia sesuai digunakan oleh pelajar tahfiz mengikut peringkat yang bersesuaian dengan pengajian mereka. Rentetan daripada kajian ini, para penyelidik boleh meneruskan untuk melakukan satu penyelidikan berkenaan kurikulum pengajian tafsir kepada pelajar-pelajar tahfiz sama ada di peringkat sekolah atau Institusi Pengajian Tinggi Awam dan Swasta. Hal ini kerana, ramai dalam kalangan pelajar graduan tahfiz yang mengikut sistem integrasi sains kini telah menyambung pengajian mereka ke peringkat IPTA dalam bidang akademik. Dalam masa yang sama mereka juga perlu mengekalkan aspek hafazan dan penghayatan ilmu tafsir al-Quran. Justeru, dengan adanya kajian lanjutan berkenaan keperluan adanya kurikulum tafsir untuk pelajar tahfiz tersebut,

diharap ia dapat mencapai objektif pengajian al-Quran iaitu membentuk masyarakat yang memahami dan mengamalkan Al-Quran di samping membantu para huffaz sentiasa menjaga hafazan mereka.

RUJUKAN

- ‘Abd Al-Rahman b. ‘Abd Khaliq (1994), *Qawaid al-Zahabiah Li l Hifzi al-Qur’an al-Karim*, Qaherah: Maktabah Turath Islamiy.
- Al-Ghawthani ‘Abd Razak bin Yahya. (2001). *Kaifa Tahfaz Al-Qur’an al-Karim*. Jeddah: Dar Nur al-Maktabat.
- Al-Ghazali Muhammad(1996), *Bagaimana Berinteraksi dengan al-Quran*, Terj. Muhammad Rivai Batubara, Selangor: Budaya Ilmu.
- Azmil Hashim, Ab.Halim Tamuri, Misnan Jemali (2013). *Latar Belakang Guru Tahfiz Dan Amalan Kaedah Pengajaran Tahfiz Al-Qur’an Di Malaysia*. The Online Journal Of Islamic Education, 1(1).
- Azmil Hashim, Ab.Halim Tamuri, Misnan Jemali (2013). *Latar Belakang Guru Tahfiz Dan Amalan Kaedah Pengajaran Tahfiz Al-Qur’an Di Malaysia*. The Online Journal Of Islamic Education, 1(1).
- David De Vaus (2002), *Analyzing Social Data*, london: Sage Publication.
- Mohamad Shahrin Baharudin (2015), *Analisis Pengajian tahfiz Al-Quran Daripada Aspek Pengajaran Dan Pembelajaran : Kajian Di Mahad Tahfiz Di Kedah*. Tesis Doktor Falsafah, Universiti Sains Malaysia
- Mohamad Shahrin Baharudin, Nizam Sahad (2015), *Pelaksanaan Sistem Pengajian Tahfiz di Alor Setar, Kedah : Kajian Perbandingan Daripada Aspek Kemahiran Hafazan Al-Quran*. Jurnal Quranica, vol (7) Isu 2, Disember 2015.
- Muhammad Toriq bin Yaacob, *et.al* (2019), *Kaedah Hafazan Al-Quran Model Malaysia Teras Panduan Penghafaz Al-Quran*, Darul Quran Jakim: Selangor.
- Noraini Idris, (2010), *Penyelidikan dalam Pendidikan*, Mc Graw Hill. Kuala Lumpur.
- Norhanan Binti Abdul Rahman, 2009, *Kaedah Hafazan al-Qur’an Sistem Turki : Kajian Tahfiz Di Darul Tuba*, Latihan Ilmiah Fakulti Pendidikan Universiti Teknologi Malaysia.
- Sedek Bin Ariffin (2013), *Efectics Tecniques Of Memorizing The Quran : A Study Of Institusi Of Tahfiz Al-Quran, Terengganu Malaysia*, Middle-East Journal of Scientific Research 13 (1): 45-48.
- Yusuf al-Qardawi (2006), *Kaifa Nataamul Ma’a al-Quran al-Azhim*, Dar al-Syuruq: al-Qaherah Mesir.